

Nr 382.

Av herrar **Ohlon** och **Sunne**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 70 förutsättes, att den däri skisserade skolreformen kan förverkligas endast successivt. De närmaste tio åren avses bli utnyttjade för försöksverksamhet.

Om den kritik, som framförts mot det nuvarande skolväsendet, är berättigad, måste det därför vara angeläget att snarast och i så stor utsträckning som möjligt genomföra delreformer under de närmaste tio åren.

Det framlagda förslaget till skolreform uppbygges i stort sett av två moment: det organisatoriska och det pedagogiska. Den organisatoriska delen av programmet ställer sådana krav på landets ekonomi, på tillgången på lokaler och lärare, att den inte kan förverkligas på lång tid. Det pedagogiska reformarbetet däremot, vilket närmast berör undervisningens innehåll och undervisningens metodik, fordrar relativt obetydliga kostnads-, lokal- och personalökningar.

Den nuvarande realskolan — vi inskränka oss i detta sammanhang till denna skolform — har kritiserats bl. a. i det avseendet att den i hög grad präglas av examenspress och intellektualism. Även om kritiken ofta skjuter över målet, finns här ett rikt och tacksamt arbetsfält för nydaningar, som inte kräva stora åthävor men som i gengäld kunna ge god utdelning. Vi förmena, att om man anser att den nuvarande realskolan är bristfällig, så måste skyndsammast sådana åtgärder här vidtagas, som inte hindras av det statsfinansiella läget eller av tillgången på lärare. Det är inte rimligt, att den intellektuellt inriktade delen av landets ungdom för tio år framåt eller längre ej skall få del av frukterna av den pedagogiska upprustningen. Även om realskolan fullgör sina förelagda uppgifter i det svenska skolväsendet på ett i stort sett tillfredsställande sätt, har den som allt mänskligt sina brister — brister som hade varit avsevärt mindre, om denna skolform hade till sitt förfogande de ekonomiska resurser, som skolkommisionen anser vara nödvändiga för den nya skolan. Realskolan har i själva verket större förutsättningar än de flesta andra skolformer att bli en god skola för teoretiskt begåvade och intresserade elever. Lärjungematerialet är gallrat och relativt enhetligt i begåvningshänseende. Lärarna ha en gedigen teoretisk skolning och en mera omfattande praktisk utbildning än någon annan lärarkategori. Vidare har realskolan en värdefull tradition att bygga på. Vad realskolan närmast är i behov av för att komma till sin rätt, är en ytterligare modernisering och sovring av de olika ämnenas kurs-

innehåll samt läroböcker, som äro så avpassade efter elevernas ålder, att de bättre än f. n. äro i stånd att väcka elevernas intresse för de olika ämnena.

Bearbetningen av de skilda ämnenas kursplaner bör inte bara syfta till att gallra ut vissa partier och lägga till andra, utan en allmän förutsättningslös omprövning bör äga rum under ledning av erfarna pedagoger. En sovrande nedskärning av kursomfånget synes oundviklig för att minska elevernas arbetsbörda. En dylik åtgärd är säkerligen effektivare än en reduktion av timantalet. Samtidigt som kursplanerna omprövas, böra möjligheter ges att i större omfattning tillämpa vissa av de av skolkommisionen rekommenderade undervisningsmetoderna. De äro visserligen inga nyheter för flertalet läroverkslärare, men de torde kunna bedömas rättvist först när undervisningens innehåll och form äro samordnade.

Ett reformarbete av detta slag kräver inga sådana ekonomiska insatser eller sådana personalökningar att dessa avskräcka från ett omedelbart förverkligande. Skolöverstyrelsen torde snabbt kunna presentera nya kursplaner, om den till sitt förfogande får ett tillräckligt antal sakkunniga. Läroverkslärarnas olika ämnesföreningar, vilka representera den bästa sakkunskap landet äger på berörda område, kunna lämna värdefullt bistånd. Över huvud torde man kunna räkna med intresserad medverkan från läroverkslärarhåll.

I detta sammanhang kommer man osökt in på frågan om försöksverksamheten. Departementschefen räknar med att de närmaste tio åren huvudsakligen få ägnas åt försöksverksamhet. Det förefaller uppenbart, att denna försöksverksamhet bör förläggas till olika skolformer, till småskolan, den egentliga folkskolan, till realskolan och gymnasiet o. s. v. förutom till nyupprättade enhetsskolor. Försöksverksamheten bör icke försiggå likformigt och onyanserat. Det synes naturligt, att de nyupprättade enhetsskolorna pröva skolkommisionens mera avancerade skolprogram, medan de traditionella skolformerna böra gå mera försiktigt till väga. Med en försöksverksamhet upplagd på detta sätt skulle vi bli snabbare i stånd att taga ställning till vad för slags skola vi vilja ha i framtiden.

Realskolans lärare äro i allmänhet intresserade av att genomföra sådana förändringar, som enligt deras erfarenhet gagna ungdomen och samhället. Allt bör göras för att låta den erfarenhet, som realskolans lärare representera, komma till sin rätt. Genom sin karaktär av examensskola bindes läraren mera än sina kolleger i examenslösa skolor. Initiativ till reformer måste därför tagas och sanktioneras av de skolledande myndigheterna, d. v. s. närmast Kungl. Maj:t och skolöverstyrelsen. En reformverksamhet av det slag, som här skisserats för realskolans del, kräver givetvis en sorgfällig och noggrann prövning. Förutsättningar måste därför skapas för att skolöverstyrelsen — som redan är hårt ansträngd — skall kunna genomföra detta arbete.

Den pedagogiska utvecklingen har i vårt land hämmats av bristen på samlande pedagogiska tidskrifter. Denna brist är särskilt kännbar för de högre skolorna med deras mångfald av specialämnen. Den inventering av pedagogiska experiment, som företagits av skolkommissionen, visar att lärarna i stor utsträckning pröva olika vägar i undervisningen. De ofta värdefulla erfarenheter, som den enskilde läraren därvid förvärvar, stanna tyvärr för det mesta hos honom i stället för att delges kollegerna. Värdefulla idéer och rön gå därigenom till spillo. I exempelvis den medicinska och tekniska världen anses det som en självklar förutsättning för framåtskridande att nya rön, positiva såväl som negativa, göras bekanta inom och utanför det egna landet till ledning för alla yrkesmän i facket. Detsamma borde gälla i den pedagogiska världen. Skall försöksverksamheten inom rimlig tid kunna tjäna till ledning i de pedagogiska labrynterna fordras, att dess resultat kontinuerligt redovisas i publikationer, som äro lätt tillgängliga för alla intresserade. Myndigheterna böra taga initiativet till och ekonomiskt och på annat sätt stödja dylika publikationer. Likaså bör medel anslås till inköp av pedagogisk litteratur för skolornas bibliotek.

De pedagogiska metoder, som komma att prövas i försöksverksamheten, ställa ofta nya krav på lärarna. Om försöksverksamheten skall ge vederhäftiga resultat, fordras att de däri verksamma lärarna erhållit den nödiga metodologiska skolningen. Medel böra därför anslås till pedagogiska kurser. Dessa kurser böra självfallet stå öppna för lärare från olika skolformer.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen ville föreslå Kungl. Maj:t att realskolans kursplaner upptagas till förutsättningslös omprövning,
att försöksverksamhet anordnas även i realskolan,
att anslag beviljas
till utgivning av publikationer för pedagogiska experiment och för försöksverksamhet samt
till inköp av pedagogisk litteratur för skolornas bibliotek
och
till pedagogiska fortbildningskurser för lärare.

Stockholm den 4 mars 1950.

Sven Em. Ohlon.

Johan Sunne.